

Mind the art (/Mind-the-art) / Θέατρο (/Mind-the-art/theatro)

Γιώργος Κοτανίδης: "Το Θέατρό μας αντιμάχεται την κρίση" της Ιωάννας Λιούτσια

Ομπίντα στα ρωσικά σημαίνει πίκρα, κακοκάρδισμα. Μετά την ολοκλήρωση των παραστάσεων στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης στην Αθήνα, η "Ομπίντα", η παράσταση που αφορά τις τελευταίες μέρες της ζωής του Νίκου Ζαχαριάδη, έρχεται στην ΕΜΣ για λίγες μόνο παραστάσεις, από τις 20 ως και τις 23 Απριλίου. Η παράσταση επανέφερε στο προσκήνιο τη διφορούμενη προσωπικότητα του Ζαχαριάδη, προκάλεσε συζητήσεις, απέσπασε θετικές κριτικές, συγκέντρωσε πλήθος κόσμου. Το κείμενο και τη σκηνοθεσία επιμελήθηκε ο ίδιος ο πρωταγωνιστής, Γιώργος Κοτανίδης, με τον οποίο μας δόθηκε η ευκαιρία να κάνουμε μια κουβέντα γύρω από την παράσταση και τον Ζαχαριάδη, την αριστερά, την Ελλάδα του 2017.

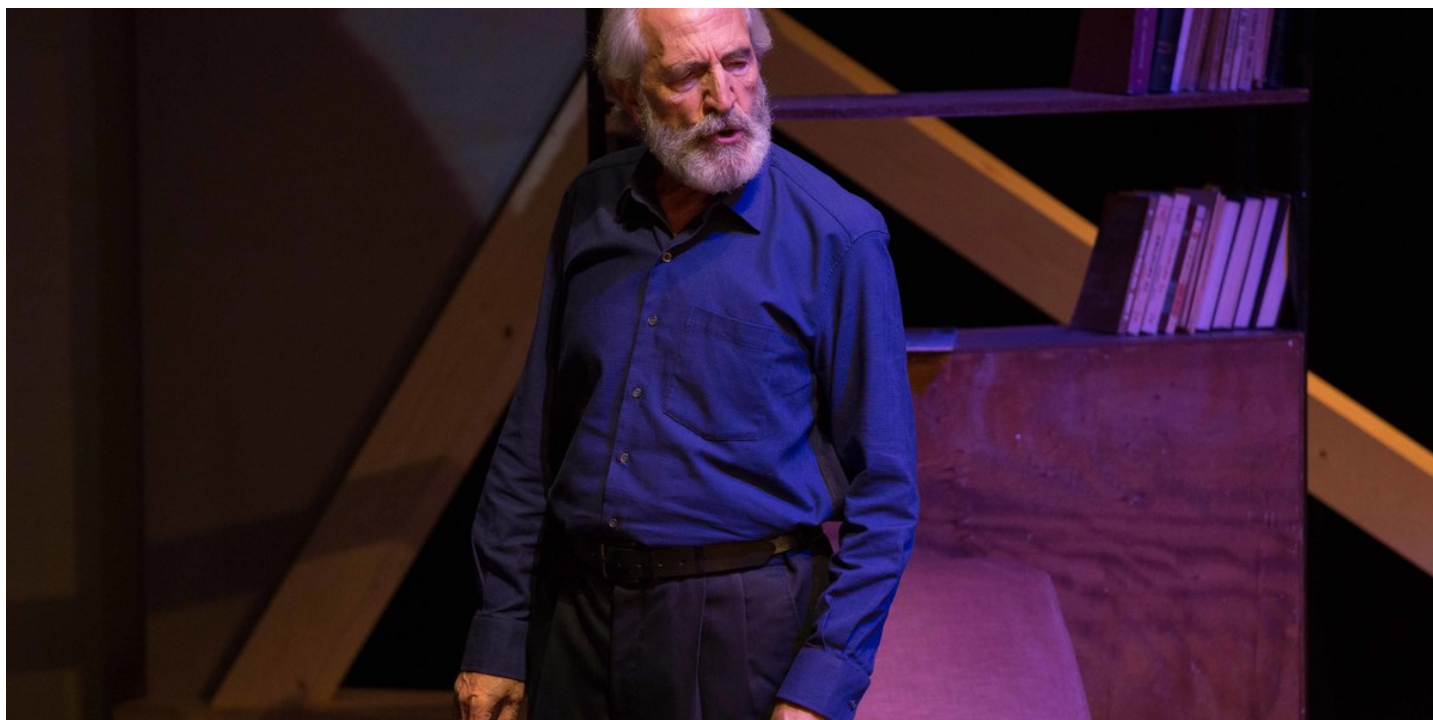

Τι ήταν εκείνο που σας παρακίνησε να γράψετε το έργο Ομπίντα; Πώς ξεκίνησε αυτή η συγγραφική περιπέτεια; Υπάρχουν τρεις καθοριστικές στιγμές που με οδήγησαν σε αυτήν την περιπέτεια. Η πρώτη συνέβη όταν ήμουν στις φυλακές Κορυδαλλού κρατούμενος της δικτατορίας, συγκεκριμένα τον Αύγουστο του '73 διαβάσαμε στις εφημερίδες που ερχόταν στη φυλακή ότι πέθανε ο ιστορικός αρχηγός του ΚΚΕ Νίκος Ζαχαριάδης στη Σιβηρία όπου ήταν εξόριστος. Η είδηση δημιούργησε συζητήσεις χωρίς όμως μεγάλες εντάσεις. Πήγα και ρώτησα τον Μήτσο Παρτσαλίδη που ήταν το νούμερο δύο του κόμματος και είχαν συγκρουστεί με τον Ζαχαριάδη και αλληλοδιαγραφεί. Μου είπε μόνο μια φράση, ότι τον θεωρούσε πολύ σημαντική προσωπικότητα. Η δεύτερη στιγμή ήταν το '79 στην Αθήνα, στη στοά της Όπερας όπου με αφορμή την έκδοση του βιβλίου του Γιώργη Γούσια «Οι αιτίες για τις ήττες, τη διάσπαση του ΚΚΕ και της Ελληνικής αριστεράς» που είχαμε εκδώσει, με σύστησαν σε έναν στρατηγό του δημοκρατικού Στρατού, τον Γιώργο Καλλιανέση. Με ρώτησε τι γράφει ο Γούσιος για τον Ζαχαριάδη και του απάντησα ότι μιλάει θετικά. Ο καπετάνιος με κοίταξε, κούνησε το κεφάλι του, είπε «τότε όμως κανένας δεν του στάθηκε του Νικολάκη» και αναλύθηκε σε λυγμούς. Η εικόνα αυτού του αρχοντάνθρωπου να κλαίει μπροστά μου, με συγκλόνισε και συνειδητοποίησα ότι εδώ υπάρχει κάτι πολύ βαθύτερο. Η τρίτη στιγμή ήταν, όταν το '90 ο γιος του Ζαχαριάδη Κύρος πήρε άδεια από τον Γκορμπατσόφ και αφού είδε ένα μέρος των αρχείων της Καγκεμπέ, αποκάλυψε ότι ο Νίκος Ζαχαριάδης δεν είχε πεθάνει από την καρδιά του όπως είχαν πει τότε η σοβιετική ηγεσία και το ΚΚΕ αλλά αυτοκτόνησε. Τότε είπα μέσα μου ότι κάποια στιγμή θα ασχοληθώ με το τραγικό τέλος του ηγέτη του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος. Η στιγμή αυτή ήρθε πριν τρία χρόνια που άρχισα να ερευνώ και ολοκληρώθηκε με την «ΟΜΠΙΝΤΑ».

Πώς βλέπετε εσείς το πρόσωπο του Νίκου Ζαχαριάδη; Υπήρξε αλλαγή στην οπτική σας και στην ιδέα που είχατε γι' αυτόν, καθώς εξελισσόταν η έρευνα ή η δημιουργία της παράστασης; Ήξερα τον σκληρό και απάνθρωπο Ζαχαριάδη που είχα μάθει από όσα άκουγα μεγαλώνοντας από τη δεξιά αλλά και το ίδιο του το κόμμα, τον απηνή διώκτη των αντιπάλων του και απόλυτα υποταγμένο στη Σοβιετική Ένωση. Αυτά που ανακάλυψα στη διάρκεια της έρευνάς μου επιβεβαίωσαν κάποια αρνητικά στοιχεία αλλά μου φώτισαν και θετικές πλευρές της προσωπικότητάς του. Ανακάλυψα την πολιτική σκέψη του που εκφράζεται με το γράμμα που έστειλε ύστερα από την επίθεση του ιταλικού φασισμού καλώντας το λαό να πολεμήσει ακόμη και κάτω από τις οδηγίες του Μεταξά και αυτό το γράμμα έφερε μια μοναδική στιγμή ομοψυχίας στην πατρίδα μας οδήγησε στην Εθνική Αντίσταση και το ΕΑΜ. Η σημαντικότερη πολιτική πρότασή του που εντόπισα ήταν η «Θεωρία των δύο πόλων» που την διατύπωσε όταν γύρισε από το Νταχάου το '45 και που ήθελε την Ελλάδα να είναι φίλη και με τη Σοβιετική Ένωση και με την Αγγλία και δείχνει την τάση ανεξαρτησίας που είχε απέναντι στην ΕΣΣΔ. Ανακάλυψα ότι είχε την επιθυμία για ειρηνική πορεία όμως παρ' όλα αυτά οδηγήθηκε στον εμφύλιο. Αυτή είναι η αντίφασή σου. Όμως εμβάθυνα και στο πόσο αρνητικός ήταν ο ρόλος των Εγγλέζων που ήθελαν να αντικαταστήσουν την γερμανική κατοχή με τη δική τους στηριζόμενοι στους συνεργάτες των Γερμανών. Ανακάλυψα επίσης με τη βοήθεια του γιού του Σήφη, ένα τρυφερό αλλά και αυστηρό πατέρα. Στο πρόσωπο του Νίκου Ζαχαριάδη βλέπω ένα νεαρό που στα δεκαεπτά του, δουλεύοντας στο λιμάνι της Κωνσταντινούπολης, μαθαίνει για τη ρωσική επανάσταση και μυείται στις ιδέες του κομμουνισμού. Νιώθει το κάλεσμα της επανάστασης και πηγαίνει με πλοίο στην Οδησό απ' όπου μεταβαίνει στη Μόσχα. Ο Ζαχαριάδης ανήκει στην πρώτη γενιά των επαναστατών και διαμορφώνεται με

βάση τις εξελίξεις στη Σοβιετική Ένωση και την επικράτηση του Στάλιν. Ανήκει στην περίοδο του πολεμικού κομμουνισμού που ήθελε να αλλάξει όλο τον κόσμο. Ήταν σκληρός όπως ήταν όλοι οι αντίστοιχοι ηγέτες των κομμουνιστικών κομμάτων, απέναντι στους εσωκομματικούς αντιπάλους και συνέβαλε στη δημιουργία του μονολιθικού εσωκομματικού καθεστώτος.

Για τις ανάγκες της παράστασης ταξιδέψατε μέχρι τη Σιβηρία και ερευνήσατε πολύ σχετικά με τον Νίκο Ζαχαριάδη. Θέλετε να μας πείτε δύο λόγια γι' αυτήν σας την έρευνα; Ο Ζαχαριάδης καθαιρέθηκε και διαγράφηκε απ' το κόμμα του με επέμβαση του σοβιετικού και των άλλων αδελφών κομμάτων παράτυπα γιατί η πλειοψηφία του ΚΚΕ ήταν και παρέμεινε υπέρ του. Δεν δέχτηκε ποτέ αυτές τις αποφάσεις γι αυτό και οι σοβιετικοί τον εξόρισαν αρχικά στο Μποροβιτσι και τα τελευταία ένδεκα χρόνια στο Σουργκούτ της κεντρικής Σιβηρίας. Πήγα εκεί με το γιο του Σήφη και είδα τις συνθήκες, το μικρό ξύλινο σπιτάκι που έμενε και τον μεγάλο παγωμένο ποταμό Ομπ όπου κολυμπούσε. Εκεί κατάλαβα μια φράση που λέει στο έργο «Ένας άνθρωπος στη Σιβηρία είναι μόνος, ένας Έλληνας στη Σιβηρία είναι χίλιες φορές μόνος». Έκανε μεγάλους αγώνες για να κερδίσει την ελευθερία του και να επιστρέψει στην Ελλάδα που ήταν ο μεγάλος καημός του, έκανε και απεργίες πείνας που συνολικά κράτησαν πάνω από δυο χρόνια και υπέσκαψαν την υγεία του. Τελικά στα τέλη Ιουνίου του '73, ειδοποίησε ότι, αν δεν αφεθεί ελεύθερος μέχρι την 1^η Αυγούστου, σαν έσοχη μορφή πολιτικής διαμαρτυρίας θα αυτοκτονήσει. Το ΚΚΕ έστειλε στο Σουργκούτ τον Κώστα Λουλέ για να τον πείσει, υποτίθεται, να αλλάξει γνώμη αλλά στην ουσία τον εκνεύρισε και τον κορόιδεψε λέγοντας ότι θα πάει να πάρει το τελευταίο γράμμα που θα γράψει προς τους συντρόφους του. Με το που φεύγει ο Κ.Λ. στις 28 Ιουλίου του '73 αρχίζει και γράφει το «Μήνυμα από την άλλη μεριά» και όταν φτάνει η 1^η Αυγούστου, χωρίς κανείς να πάει να το πάρει, περνάει το σχοινί στο λαιμό του.

Πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να σκηνοθετεί κάποιος τον ίδιο του τον εαυτό σε ένα έργο γραμμένο από τον ίδιο; Πρόκειται, ίσως, για μια ιδιαίτερη καλλιτεχνική πρόκληση; Είναι πολύ δύσκολο γιατί μπορείς να χάσεις τον έλεγχο του όλου εγχειρήματος, ήταν όμως ένα προσωπικό στοίχημα και δούλεψα πολύ σκληρά. Η έρευνα και η συγγραφή είχαν τη δική τους μοναχική πορεία αλλά και ιδιαίτερη γοητεία γιατί πάντα μου άρεσε η έρευνα. Τα δύσκολα άρχισαν μετά και κυρίως στη διάρκεια των προβών που ήμουν κι εγώ επί σκηνής. Είχα βέβαια μια ολοκληρωμένη σκηνοθετική σύλληψη για το έργο, για το στήσιμο και την ατμόσφαιρα, για τη μουσική και το σκηνικό που ήθελα να θυμίζει τη ρωσική πρωτοπορία της δεκαετίας του '20 και διαμορφώθηκε μέσα από το αισιόδοξο πνεύμα της οκτωβριανής επανάστασης. Ειδικά για τις πρόβες είχα την ανάγκη ενός τρίτου ματιού γι αυτό κάλεσα τον συνεργάτη μου Ιωσήφ Βαρδάκη σαν συνεργαζόμενο σκηνοθέτη και συντονιστή των προβών. Αυτό βοήθησε πολύ.

Θέλετε να μας μιλήσετε για την συζήτηση που ακολουθεί μετά την παράσταση; Στην πρεμιέρα στην ΕΜΣ στις 20 Απριλίου, συνομιλητής θα είναι ο Σήφης Ζαχαριάδης, γιος του Νίκου. Η παράσταση αφορά τις τέσσερις τελευταίες μέρες της ζωής του. Μόλις φεύγει ο Κώστας Λουλές, ο Ζαχαριάδης αρχίζει να γράφει το «μήνυμα από την άλλη μεριά» και μιλά για όλη του τη ζωή μπροστά στο θάνατο. Όπως είπα, η παράσταση είναι ένα καλλιτεχνικό γεγονός και κρίνεται σαν τέτοιο. Όμως τα θέματα που θίγει το έργο δημιουργούν στους θεατές ερωτήματα και απορίες. Σκέφτηκα λοιπόν να γίνεται μια συζήτηση όπου θα μπορούν να φωτίζονται είτε από τον Σήφη Ζαχαριάδη που μιλά για τον πατέρα του είτε από κάποιον που γνωρίζει τα γεγονότα εννοείται με τη δική μου παρουσία. Αυτές οι συζητήσεις λειτούργησαν θαυμάσια στην Αθήνα. Στην συζήτηση μετά την πρώτη παράσταση της Θεσσαλονίκης θα είναι ο Σήφης Ζαχαριάδης και στη δεύτερη ο εκ των επιμελητών των απάντων του Ν.Ζ. Νίκος Χατζηδημητράκος μαζί με μένα και τον Σήφη Ζαχαριάδη.

Πιστεύετε ότι η παράσταση αυτή απευθύνεται σ' ένα συγκεκριμένο κοινό; Είτε μιλάμε για κοινό συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας, είτε για κοινό συγκεκριμένων πολιτικών πεποιθήσεων; Η παράσταση απευθύνεται στο ελληνικό κοινό συνολικά, αυτό οραματιζόμουν δουλεύοντας το έργο, να το δουν οι Έλληνες ανεξάρτητα από πολιτικές πεποιθήσεις γιατί περιέχει ένα κομμάτι της σύγχρονης ιστορίας

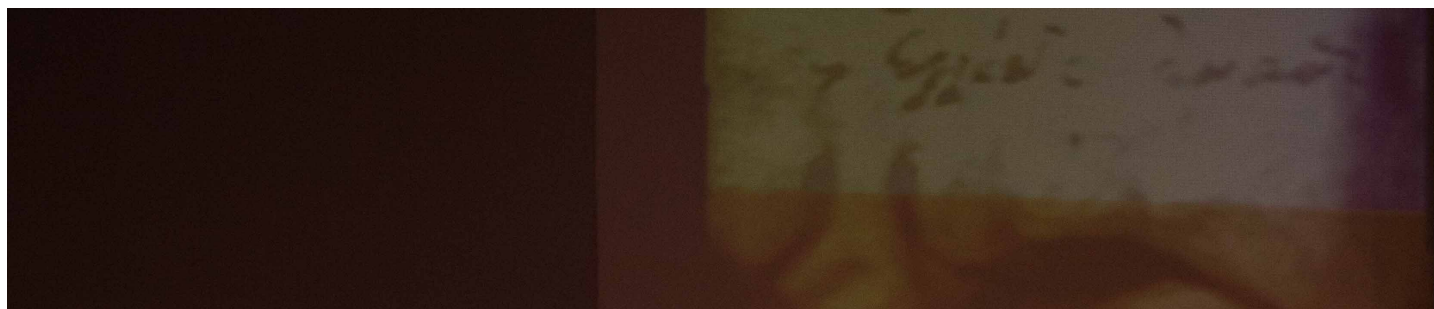
μας και συγκεκριμένα το τραγικό τέλος ενός Έλληνα πολιτικού ηγέτη στα βάθη της Σιβηρίας. Βέβαια από τις χιλιάδες των θεατών που είδαν την παράσταση στην Αθήνα η πλειοψηφία ανήκε στην αριστερά, ήρθαν όμως και αρκετοί πολίτες που ανήκουν σε άλλους χώρους ακόμη και δεξιοί και οι εντυπώσεις τους για την παράσταση ήταν πολύ θετικές. Είδαν επίσης την παράσταση αρκετοί επιζώντες σύντροφοι του Ν.Ζ. και άλλοι ηλικιωμένοι αριστεροί που έζησαν τα γεγονότα, όμως το πιο ευχάριστο ήταν ότι ήρθαν πάρα πολλοί νέοι άνθρωποι, φοιτητές και εργαζόμενοι και συμμετείχαν στις συζητήσεις δημιουργικά. Λυπάμαι που πριν δυο μήνες πέθανε ο Πάνος Δημητρίου που ήταν εσωκομματικός του αντίπαλος, ήθελα πολύ να τον καλέσω να τη δει.

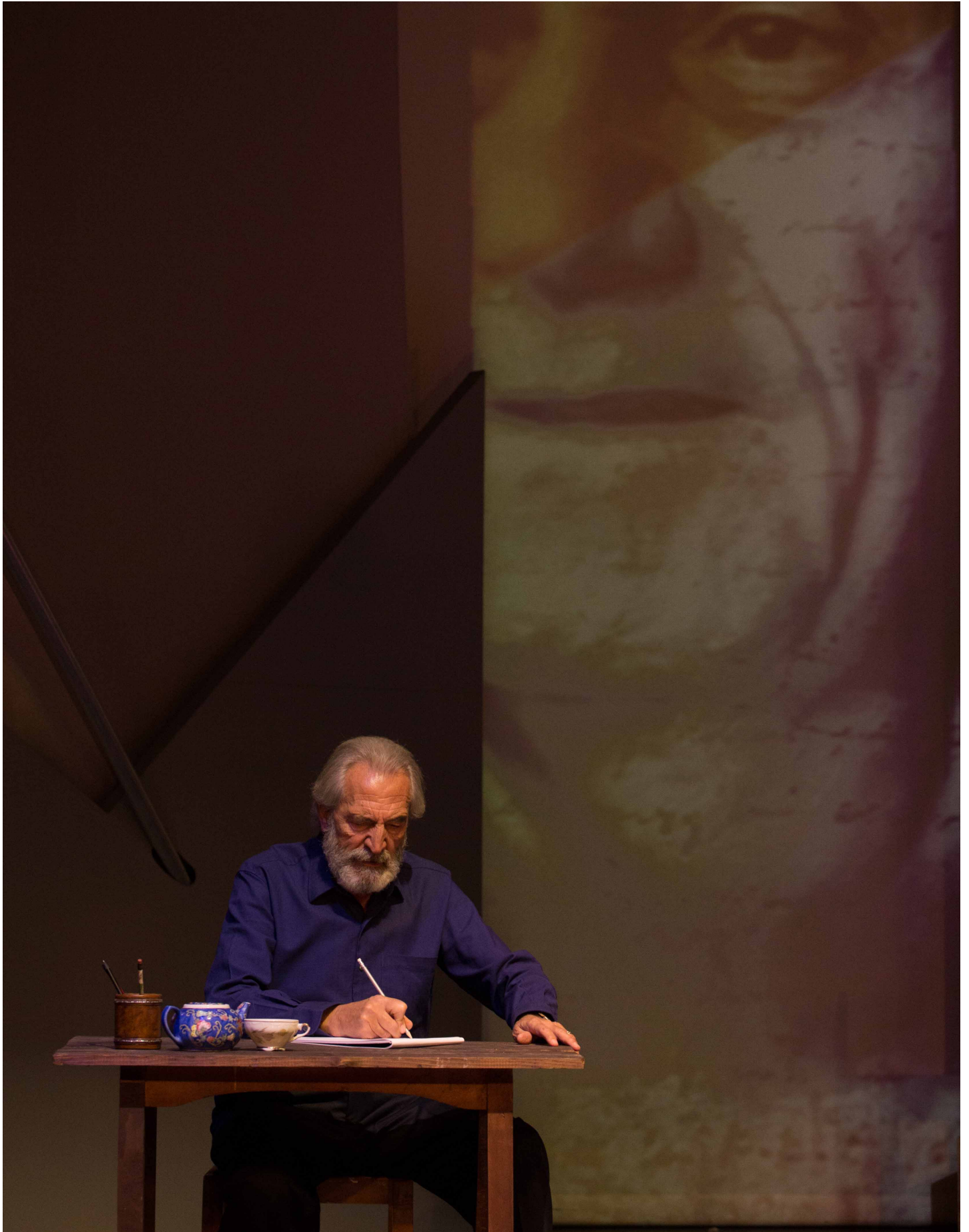

Πώς βλέπετε την ζωή στην Ελλάδα του 2017; Πώς βιώνετε εσείς τα πράγματα; Υπάρχει φως; Έχοντας ζήσει μέσα από το έργο όλα αυτά τα γεγονότα, μπορώ να πω ότι παραμένω αισιόδοξος. Πως θα μπορούσα να παραμένω αριστερός χωρίς να είμαι αισιόδοξος; Η εμπειρία που αποκόμισα από την ενασχόληση με το παρελθόν, με κάνουν να πιστεύω ότι η Ελλάδα μπορεί να τα καταφέρει και πάλι. Επιζηήσαμε από μικρασιατική καταστροφή, από τη γερμανική κατοχή και από ένα εμφύλιο και κοντεύει να μας γονατίσει μια οικονομικά κρίση. Γιατί; Οφείλουμε πρώτιστα να απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα όχι όμως ρίχνοντας την ευθύνη στους άλλους αλλά βρίσκοντας τις δικές μας ευθύνες τόσο των πολιτικών όσο και των πολιτών που τους ψηφίζουν.

Η γνώμη μου είναι ότι βρισκόμαστε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μάλιστα στον σκληρό πυρήνα του ευρώ, διατηρώντας ταυτόχρονα την κληρονομιά της τουρκοκρατίας που είναι το πελατειακό σύστημα της υποταγής των πολιτών στα κόμματα με αντάλλαγμα τους διορισμούς και τη νομή της εξουσίας. Πιστεύω ότι πρέπει να γίνουμε πρώτα αυστηροί με τους εαυτούς μας και μετά με τους πολιτικούς. Η Ελλάδα μπορεί να επιβιώσει εκτός του ευρώ (δεν το προτείνω) αρκεί να διαλύσει το τουρκικής προέλευσης πελατειακό κράτος αλλά διατηρώντας το δεν θα επιβιώσει ούτε εντός ούτε εκτός ευρώ. Πρέπει να γίνουμε πρώτα και κύρια ΠΟΛΙΤΕΣ. Είμαστε δημιουργικός λαός με σταθερή προσήλωση στις δημοκρατικές αξίες και μπορούμε να πάμε μπροστά αρκεί διδαχτούμε από το παρελθόν. Ίσως γι αυτό έκανα αυτή τη βουτιά στο παρελθόν, για να καταλάβω και να μάθω. Ο Τζωρτζ Όργουελ έχει πει «Όποιος ελέγχει το παρελθόν, ελέγχει και το μέλλον».

Τέλος, πώς βλέπετε και την θεατρική ζωή στην Ελλάδα; Να και ένα ευχάριστο ερώτημα. Πιστεύω ότι το θέατρο στην Ελλάδα πάει πολύ καλά, η θεατρική μας ζωή έχει υψηλό επίπεδο τόσο σε ότι αφορά τις κρατικές σκηνές όσο και τις μικρές και μεγαλύτερες ομάδες που ανεβάζουν έργα τόσο από το κλασικό όσο και το σύγχρονο ρεπερτόριο, ελληνικό και παγκόσμιο. Έχουμε ένα μεγάλο αριθμό εξαιρετικών ηθοποιών παλιότερων και νέων που στέκονται πολύ ψηλά από υποκριτική άποψη αλλά έχουν και καλό πνευματικό επίπεδο. Έχουμε και αρκετούς καλούς σκηνοθέτες με γνώση που ανεβάζουν δύσκολες και σύνθετες παραστάσεις, εξαιρετικούς σκηνογράφους και ενδυματολόγους και αρκετούς σημαντικούς συγγραφείς. Και το ελληνικό κοινό τιμά τις παραστάσεις γεμίζοντας τα θέατρα. Το θέατρό μας αντιμάχεται την κρίση.

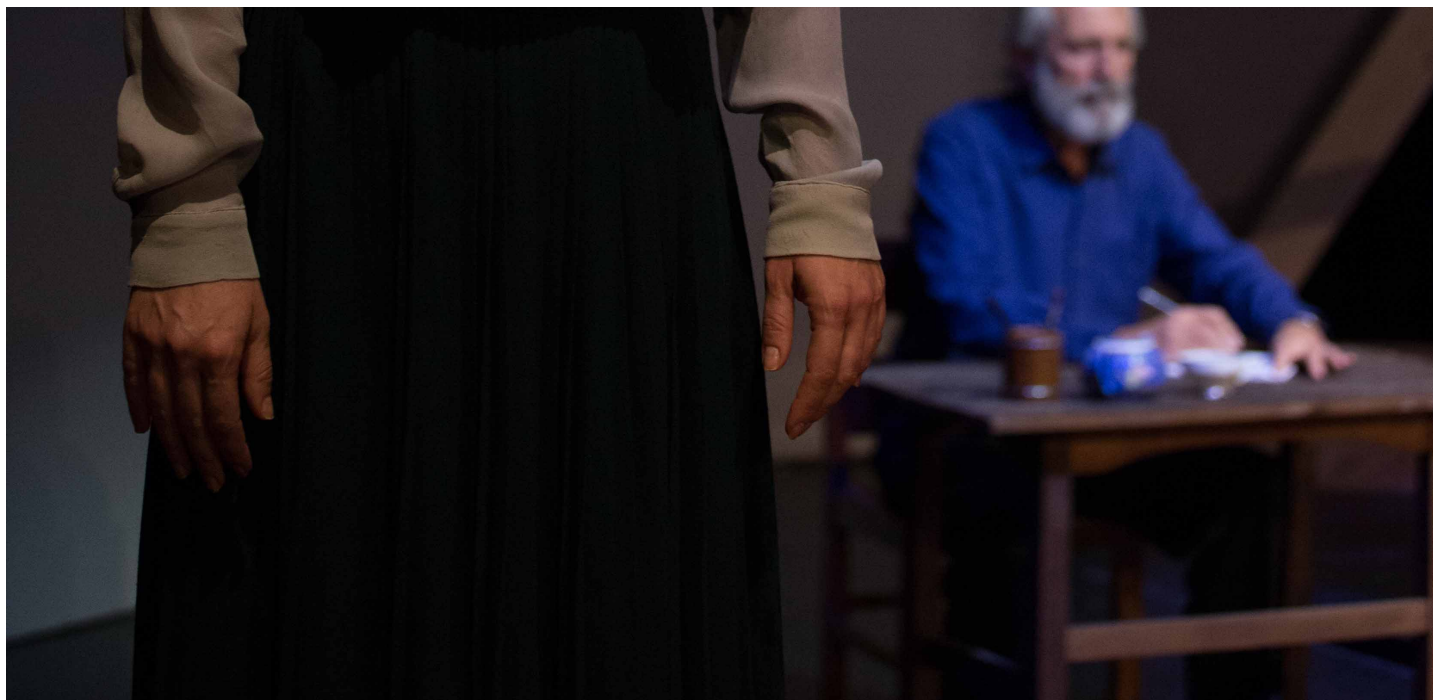
info

Στο έργο «Ομπίντα» (Ομπίντα στα ρωσικά σημαίνει πίκρα, κακοκάρδισμα), ο Γιώργος Κοτανίδης αναπλάθει τις τελευταίες ώρες του Νίκου Ζαχαριάδη όταν, από τη Σιβηρία και μπροστά στην επικείμενη αυτοκτονία του, στέλνει στους συντρόφους του «Μήνυμα από την άλλη μεριά». Αναπολώντας τις σημαντικές στιγμές της πολυτάραχης ζωής του, προσπαθεί να εξηγήσει τη δεκαεφτάχρονη εξορία του στη Σιβηρία από τη σοβιετική ηγεσία αλλά και το ίδιο του το κόμμα, να δει τα λάθη του και τα αδιέξοδα που τον οδηγούν στην αυτοκτονία.

Στιγμές της σύγχρονης Ελληνικής ιστορίας «περνούν» στο έργο μέσα από τις αφηγήσεις του Νίκου Ζαχαριάδη, που υποδύεται ο ίδιος ο Γιώργος Κοτανίδης. Από την απομόνωση του Μεταξά, το περίφημο γράμμα του 1940 με το οποίο καλεί το λαό να πολεμήσει ενωμένος τους Ιταλούς φασίστες, τον πόλεμο, την κράτησή του στο Νταχάου ως τον εμφύλιο, την ήττα και την υποχώρηση. Αλλά και ανθρώπινες στιγμές του, όταν αναπολεί τη μάνα και τα παιδιά του, την είδηση της αποκήρυξής του από την ίδια του τη γυναίκα, τις ατέλειωτες ημέρες στο Σουργκούτ της Σιβηρίας.

Στη σκηνή συνομιλεί με τα «φαντάσματά» του, τον Κώστα Λουλέ που τον επισκέφτηκε λίγο πριν, απεσταλμένος του ΚΚΕ, τους κατηγορούς του στις ολομέλειες που τον καθαίρεσαν και τον διέγραψαν, τον Κολιγιάννη, τον Παρτσαλίδη και τον Βαφειάδη. Απαντά στις κατηγορίες εναντίον του για τον Πλουμπίδη και τον Καραγιώργη. Θυμάται τους ελάχιστους πιστούς του φίλους, τον Πορφυρογένη και τον Αλέξη Πάρνη και ανακαλεί στη σκηνή τα παιδιά του και τη γυναίκα του Ρούλα Κουκούλου.

Ταυτότητα παράστασηςΚείμενο - Σκηνοθεσία: **Γιώργος Κοτανίδης**Συνεργαζόμενος σκηνοθέτης: **Ιωσήφ Βαρδάκης**Σκηνικά: **Πουλχερία Τζόβα**Κοστούμια: **Βασιλική Σύρμα**Video art: **Κλεοπάτρα Κοραή**Φωτισμοί: **Μελίνα Μάσχα**Επιμέλεια ήχων: **Νίκος Γιατράκος**

Παίζουν οι ηθοποιοί:

Γιώργος Κοτανίδης**Δώρα Χρυσικού****Σπύρος Περγίου****Πληροφορίες:****Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος****Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, Εθνικής Αμύνης 2, Θεσσαλονίκη, Τηλ. 2315 200 200****Ημέρες παραστάσεων:**

- Πέμπτη 20 Απριλίου ώρα 21:00,
- Παρασκευή 21 Απριλίου ώρα 21:00
- Σάββατο 22 Απριλίου ώρα 21:00
- Κυριακή 23 Απριλίου ώρα 19:00

Διάρκεια παράστασης: 1οο' (χωρίς διάλειμμα)**Τιμές εισιτηρίων:**

Πλατεία-Θεωρεία: Γενική είσοδος 14€, ηλεκτρονική προπώληση 13€

Πλατεία-Θεωρεία: Φοιτητικό και μειωμένο ειδικών κατηγοριών 10€, Ηλεκτρονική προπώληση για φοιτητικό και ειδικών κατηγοριών 9€

Α' Εξώστης: Γενική είσοδος 10€, ηλεκτρονική προπώληση 9€

Α' Εξώστης: Φοιτητικό και μειωμένο ειδικών κατηγοριών 8€

Β' Εξώστης: Γενική είσοδος 6€

 552 people like this. Be the first of your friends.**Ανδρικό Μποτάκι**
μόνο €99

Δες όλα τα σχέδια